

## **Anmälan mot psykiatriska kliniken vid Västerviks sjukhus, Landstinget i Kalmar län, angående handläggningen av en framställning om att få ta del av journalhandlingar, m.m.**

---

### **Anmälan**

JO beslutade den 7 september 2007 att inte utreda två anmälningar mot psykiatriska kliniken vid Västerviks sjukhus från AA respektive BB (dnr 2730-2007 och 2822-2007) på den grunden att klagomålen var allmänt hållna. Anmälningarna gällde klinikens handläggning av framställningar om att få ta del av patientjournalen avseende BB.

BB inkom den 12 september 2007 på nytt med klagomål mot kliniken rörande saken. Även AA inkom med skrivelser. Handlingarna lades upp som ett nytt ärende hos JO med diarienummer 3968-2007.

### **Utredning**

Föredraganden inhämtade upplysningar vid telefonsamtal med chefsöverläkaren CC vid kliniken.

Därefter upprättade föredraganden en promemoria, i vilken anfördes bl.a. följande.

CC löste den 22 september 2006 ut ett rekommenderat brev från AA. I brevet synes AA ha begärt att få ta del av samtliga handlingar i patientjournalen avseende BB.

AA har påmint om sin framställan i e-postmeddelanden till CC den 11 april 2007 och den 18 maj 2007. E-postmeddelandet den 18 maj 2007 tillställde hon även en annan tjänsteman vid kliniken, DD, i kopia. DD svarade den 21 maj 2007 att hon hade erhållit AA:s anhållan om journalhandlingar, utredningar m.m. och att hon skulle vidarebefordra ärendet till ansvarig verksamhetschef.

CC har vid telefonsamtalet med undertecknad uppgett sammanfattningsvis följande. Efter AA:s begäran i september 2006 var det klinikens uppfattning att AA agerade i olika roller, som forskare, stödperson och släkting till BB, på ett sätt som inte var etiskt försvarbart. Kliniken ville mot denna bakgrund veta vad AA:s forskningsprojekt gick ut på men hon lämnade inte något besked i den frågan. Av det skälet kom några handlingar inte heller att utlämnas till henne.

---

Det är inte helt klarlagt vilka kontakter som har förevarit mellan kliniken och AA angående saken och i vad mån AA har fått något klart besked om klinikens inställning. Det synes emellertid kunna konstateras att hennes begäran inte har

efterkommits och att myndighetens inställning heller aldrig har formaliserats i ett överklagbart myndighetsbeslut.

Landstingsstyrelsen, Landstinget i Kalmar län, anmodades att inkomma med utredning och yttrande över handläggningen enligt vad som framgick av promemorian. Landstingsstyrelsen lämnade som sitt yttrande en skrivelse, som var undertecknad av ordföranden EE och landstingsdirektören FF. I skrivelsen anfördes bl.a. följande.

— — —

Avseende begäran från f.d. stödperson till patienten om att utfå kopia på patientens journal och företagna utredningar, har denna förfrågan varit föremål för sekretessbedömning, enligt redogörelse från CC, verksamhetschef vid rättspsykiatriska kliniken i Västervik. Vid sekretessprövning har det bedömts att ett utlämnande av begärda uppgifter för angivet syfte (forskningsändamål) skulle vara till men för patienten och dennes fortsatta vård. Dessvärre har inte ärendet kommit att hänskjutas till myndigheten för formellt beslut i samband med att den f.d. stödpersonen erhållit besked i utlämnandefrågan.

Landstinget är väl medvetet om innehållet i och tillämpningen av bestämmelserna i 2 kap. 12–14 §§ tryckfrihetsförordningen och 15 kap. 6–7 §§ sekretesslagen (1980:100).

Landstinget beklagar den utdragna handläggningstiden och att det inte föreligger ett formaliserat beslut i ärendet. Landstinget har härvid brustit i handläggningen av ärendet.

Landstinget avser att omgående genom ett formellt beslut pröva frågan om utlämnande av begärda handlingar i aktuellt ärende.

BB och AA inkom med kommentarer över remissyttrandet. I ett beslut den 29 september 2008 anförde *JO André* följande.

### **Bedömning**

BB och AA har under ärendets handläggning hos JO inkommit med ett flertal inlagor. Dessa har huvudsakligen rört psykiatriska kliniken handläggning av framställningar från BB och AA om att få ta del av patientjournalen avseende BB, men även vissa andra klagomål och synpunkter beträffande kliniken har framförts. Jag har valt att begränsa min granskning till den fråga som har remitterats till landstingsstyrelsen, dvs. kliniken formella handläggning av den framställan som AA gjorde i september 2006 om att få ta del av den aktuella journalen och hennes påminnelser i april och maj 2007.

Enligt 2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen, TF, ska en allmän handling som får lämnas ut – som alltså inte omfattas av någon sekretessbestämmelse – på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den som önskar ta del av den. Av 2 kap. 13 § TF framgår att den som önskar ta del av en allmän handling även har rätt att mot fastställd avgift få avskrift eller kopia av handlingen till den del den får lämnas ut. En sådan begäran ska handläggas skyndsamt. JO har i ett flertal beslut uttalat att innebörden härav är att besked i en utlämnandefråga bör lämnas redan samma dag som begäran gjorts. Någon eller några dagars fördröjning kan dock godtas om en sådan fördröjning är nödvändig för att myndigheten ska kunna ta ställning till om den efterfrågade handlingen är

allmän och offentlig. Härtill kommer att ett visst dröjsmål är ofrånkomligt om framställningen avser eller fordrar genomgång av ett omfattande material.

Frågor om utlämnande av allmän handling prövas enligt 2 kap. 14 § TF av den myndighet som förvarar handlingen. Svarar viss befattningshavare vid myndigheten enligt arbetsordningen eller särskilt beslut för vården av handlingen, ankommer det enligt 15 kap. 6 § andra stycket sekretesslagen på honom att i första hand pröva frågan om handlingens utlämnande till enskild. Om en begäran om att få del av en handling helt eller delvis inte kan tillmötesgå ska den som har gjort framställningen underrättas om detta. Den enskilde ska i den situationen även underrättas om att han kan begära att frågan hänskjuts till myndigheten och att ett beslut av myndigheten krävs för att ett avgörande ska kunna överklagas. Myndighetens avslagsbeslut får enligt 15 kap. 7 § sekretesslagen överklagas hos kammarrätten.

AA begärde i september 2006 av chefsöverläkaren CC vid kliniken att få ta del av samtliga handlingar i patientjournalen avseende BB. I remissvaret gör landstingsstyrelsen gällande att det därefter vid en sekretessprövning bedömdes att ett utlämnande av begärda uppgifter för angivet syfte (forskningsändamål) skulle vara till men för patienten och dennes fortsatta vård, och att AA gavs besked om det. Det ges inte några närmare uppgifter om när och hur AA skulle ha fått beskedet, men det som har anförts får förstås så att svaret lämnades någon gång i anslutning till att den aktuella framställan gjordes.

Den 24 oktober 2006 har en kurator antecknat i patientjournalen avseende BB att en prefekt vid den högskola där AA är verksam hade kontaktats med frågor angående AA:s forskningsprojekt. Av ett beslut från Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet i Jönköping den 8 februari 2007 (dnr 44-08107/2006) framgår att AA anmälde kuratorn till Socialstyrelsen för att han i det sammanhanget faxade över en handling till högskolan utan att "maskera" vissa sekretesskänsliga uppgifter. I Socialstyrelsens beslut redogörs för ett yttrande från kuratorn, i vilket han bl.a. anför att kontakterna med prefekten föranleddes av AA:s begäran om handlingar avseende BB. AA har således i vart fall genom handläggningen hos Socialstyrelsen fått kännedom om att kliniken var ovillig att lämna ut de begärda journalhandlingarna till henne eftersom man från kliniken sida förhöll sig tveksam till om AA bedrev ett forskningsprojekt som var "förankrat" vid den högskola där hon var anställd. Det får dock sägas vara oklart om något tydligt besked om kliniken inställning lämnades direkt till AA som svar på hennes begäran. AA har i kommentarer över remissvaret bestridit att hon fick något sådant besked.

Även under förutsättning att CC faktiskt besvarade AA:s aktuella framställan med ett nekande besked, framstår det som uppenbart att hon då inte upplystes om att hon hade möjlighet att begära ett formellt, överklagbart myndighetsbeslut i saken.

AA skickade e-postmeddelanden till CC den 11 april och den 18 maj 2007, i vilka hon bl.a. påminde om sin begäran att få ta del av journalhandlingarna avseende BB. Dessa påminnelser synes över huvud taget inte ha blivit föremål för någon handläggning från CC:s sida. Det framgår visserligen av handlingarna att CC den

29 juni 2007 skickade ett svar på e-postmeddelandet av den 11 april 2007. Han synes också vid något tillfälle ha skickat ett kortfattat svar på meddelandet av den 18 maj 2007. Hans svarsmeddelanden rör dock uteslutande andra frågor än det som AA hade tagit upp om sin begäran om att få ta del av journalhandlingarna. Jag vill här framhålla att även om CC ansåg sig ha besvarat den framställan som gjordes i september 2006, borde de aktuella påminnelserna var för sig ha handlagts i vederbörlig ordning som om nya framställningar hade gjorts. Att någon tidigare har nekats att få ta del av vissa handlingar hos en myndighet innebär givetvis inte att myndigheten kan underlåta att handlägga nya framställningar från honom eller henne om att få ta del av handlingarna. När AA återkom i saken under våren 2007 borde detta, enligt min mening, ha föranlett att ärendet hänsköts till myndigheten för beslut.

Det är chefsöverläkaren CC som har mottagit AA:s framställan och påminnelser och som därmed har haft ansvaret att besvara dem. Sammanfattningsvis kan det konstateras att hans handläggning av saken i flera avseenden har uppvisat anmärkningsvärda brister i förhållande till regelverket på området. CC förtjänar kritik för detta.

Jag vill i sammanhanget också uppehålla mig vid följande. Det framgår av handlingarna att ett formellt avslagsbeslut med anledning av AA:s begäran meddelades först den 25 februari 2008. Mot bakgrund av det grundlagsfästa kravet på skyndsam handläggning av ärenden om utlämnande av allmänna handlingar, vilket landstinget i remissvaret har uppgett sig vara väl medvetet om, borde självfallet ett formellt beslut under alla förhållanden ha meddelats i nära anslutning till att landstingsstyrelsen i december 2008 mottog JO:s remiss. Även denna del av handläggningen förtjänar således kritik.

Det kan avslutningsvis upplysas om att jag denna dag har fattat beslut i ett annat ärende som även det rör landstingets bristande handläggning av en utlämnandeframställning (JO:s dnr 4171-2007). Som jag har framhållit i det beslutet förutsätter jag att landstinget vidtar erforderliga åtgärder för att säkerställa att framställningar av aktuellt slag i fortsättningen hanteras på ett korrekt sätt.

Med den kritik som har uttalats avslutas ärendet.